

A Kúria a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete által képviselt felperesnek a ... jogtanácsos által képviselt Megyei Rendőr-főkapitányság alperes ellen szolgálati idő kedvezményes számítása, pótszabadság kiadása és egyébek iránt a Veszprémi Munkaügyi Bíróságon 2.M.165/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Veszprém Megyei Bíróság 1.Mf.21.160/2010/3. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Veszprém Megyei Bíróság 1.Mf.21.160/2010/3. számú ítéletének azon rendelkezését,

- mellyel az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és az alperest 2003. január 1-től 2005. december 31-ig a felperes szolgálati idejének 1,2-szeres számítására és ugyanezen időszakra eső pótszabadság kiadására kötelezte, hatályon kívül helyezi és a Veszprémi Munkaügyi Bíróság 2.M.165/2010/8. számú ítéletének e körben meghozott elutasító rendelkezését helybenhagyja.

- A jogerős ítéletnek azon részét, mellyel helybenhagyta a munkaügyi bíróság ítéletének az alperest 1997. július 1-je és 2002. december 31. közötti időszak tekintetében évi 10 munkanap pótszabadság kiadására kötelező rendelkezését, hatályon kívül helyezi, a munkaügyi bíróság ítéletét e körben megváltoztatja, és a felperes pótszabadság kiadása iránti teljes keresetét elutasítja. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet nem érinti.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg az alperesnek 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli.

I n d o k o l á s :

A felperes hivatásos szolgálati viszonyban állt az alperessel. 1997. július 1-től bűnügyi helyszínelő, 2003. január 1-től nyomszakértői, 2004. január 1-től főtechnikus, 2005. január 16-tól osztályvezető-helyettes beosztásban teljesített szolgálatot.

Szolgálati panaszában, majd annak elutasítását követően keresetében 1997. július 1-től 2005. december 31-ig a szolgálati viszonyban eltöltött idejét kedvezményesen, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) 329. § (1) bekezdés c) pontja alapján 1,2-szeresen kérte számítani, valamint a fokozottan veszélyes beosztást betöltőnek járó évi 10 munkanap pótszabadság kiadására kérte kötelezni az alperest. Keresete kiterjedt továbbá - a visszavont felülvizsgálati kérelemre tekintettel a felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képező - soron kívüli előléptetése és a rendfokozati illetménykülönbözet megfizetésére.

A Veszprémi Munkaügyi Bíróság 2.M.165/2010/8. számú ítéletével megállapította, hogy a felperes 1997. július 1-je és 2002. december 31. közötti időszakra vonatkozóan jogosult a szolgálati idő 1,2-szeres számítására, és kötelezte az alperest, hogy a fenti időszakra vonatkozóan adja ki felperesnek az évi 10 munkanap pótszabadságot. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

A megállapított tényállás szerint a felperes bűnügyi helyszínelőként a helyszíni vizsgálatok alkalmával nyomkutatót, nyomrögzítést végzett, halottszemléknél működött közre, az irodában bűnjeleket vizsgált, laboratóriumi munkákat végzett, bűnjel raktár nélkül tárolt, valamint vérrel és egyéb emberi testnedvekkel szennyezett anyagok között dolgozott, metallográfiai bűnjeleket kezelt és a nyomok előhívásánál vegyszerekkel közvetlenül érintkezett. Ezért a munkaügyi bíróság jogi álláspontja szerint a felperes 1997. július 1. és 2002. december 31. közötti időszakban megfelelt a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja, 92. § (1) bekezdés a) pontja, a Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996.(VII.31.) Korm. rendelet (R.) 22. §., 23. § (1) bekezdés, 24. §, és az 1. számú melléklet 8. pontja szerinti feltételeknek.

Az ezt meghaladó időszak tekintetében a munkaügyi bíróság azért találta megalapozatlannak a felperes kedvezményes szorzó alkalmazása iránti igényét, mert 2003. január 1-től nyomszakértőként nem kellett rendszeresen helyszíni vizsgálatokon részt vennie, szolgálati ideje nagy részében irodában nyomszakértői véleményeket készített, amely nem jelentett közvetlenül vegyi anyagokkal való érintkezést. Ezen időponttól a felperes bűnügyi technikai tevékenységet szükség esetén látott el, az nem tartozott rendszeres napi feladatai közé, a technikusok által a helyszínen rögzített nyomok vizsgálatát, értékelését kellett elvégeznie.

A munkaügyi bíróság ítélete ellen mindkét fellebbezett.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a soron kívüli előléptetésre való jogosultsága megállapítását, rendfokozati illetmény visszamenőleg történő megfizetését, valamint annak megállapítását is kérte, hogy 2003. január 1-től 2005. december 31-ig a szolgálati idő 1,2-szeres számítására, pótszabadság kiadására jogosult.

Az alperes fellebbezésében a felperes keresetének helyt adó részében az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy a felperes kizárólag 1997. november 1-től 2001. június 30-ig terjedő időszakra jogosult a szolgálati idő 1,2-szeres számítására. Az 1997. július 1-től 1997. október 31-ig, valamint 2001. július 1-től 2002. december 31-ig terjedő időszak tekintetében a kereset elutasítását kérte.

A Veszprém Megyei Bíróság 1.Mf.21.160/2010/3. számú ítéletével az elsőfokú ítélet nem fellebbezett rendelkezéseit nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és kötelezte az alperest 2003. január 1-től 2005. december 31-ig a felperes szolgálati idejének 1,2-szeres számítására és ugyanezen időszakra eső pótszabadság kiadására. Megállapította, hogy a felperes 2005. január 16-án soron kívüli századosi rendfokozatba való előléptetésre jogosult, és kötelezte az alperest 63.138 forint megfizetésére. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező, a 2003. január 1-től 2005. december 31-ig terjedő időszak tekintetében azzal indokolta a munkaügyi bíróságtól eltérő jogi álláspontját, hogy a felperes munkavégzésének helye és körülményei 2002. december 31-e után nem változott. Ezért bizonyítottnak fogadta el ezen időszak tekintetében is, miszerint a felperes egészségkárosító kockázatok között eltöltött ideje meghaladta a szolgálatteljesítési ideje 50 %-át.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen felperes teljes keresete elutasítását, másodlagosan az első vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte. A felülvizsgálati kérelem ettől függetlenül elismerő nyilatkozatot tartalmaz arra nézve, hogy a felperesnek 1997. november 1-től 2001. június 30-ig jár az 1,2-szeres szorzó. 2. sorszám alatt pedig az alperes visszavonta felülvizsgálati kérelmének a rendfokozati előléptetéssel kapcsolatos részét.

Az alperes szerint a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a Hszt. 329. §, 342. §-ait, a R. 36-37. §-ait, illetve 22-25. §-ait, valamint a 20/1997.(III.19.) BM rendelet 49. §-át.

Az alperes hangsúlyozta, hogy a szolgálati idő 1,2-szeres szorzóval való kedvezményes számítása, valamint a veszélyességi pótlék iránti igény jogszabályi alapja, feltételrendszere az általa elismert időszakban azonos volt, majd változott, amely értékelés nélkül maradt. A felperes a pótlék megállapításáról rendelkező parancs szerint a R. 1. számú melléklete 8. pontja szerinti tevékenység végzése miatt volt jogosult 1997. november 1-től 2001. június 30-ig terjedő időszakban egyéb veszélyességi pótléokra, amely 2002. január 4-től teljesített óránként került megállapításra. Ezért a szolgálati idő kedvezményes, 1,2-szeres szorzóval történő megállapításának az R. 23. § (1) bekezdése szerinti feltétele annak bizonyítása, hogy a felperes szolgálatteljesítési ideje több mint felében egészségkárosító kockázatnak kitéve látta el a feladatát.

Az egyéb veszélyességi pótlékot másodszor megállapító parancsban a pótlék mértékét az alperes teljesített óránként, azaz 0,5 %-os mértékben határozta meg az R. 36. § (2) bekezdése, illetve a BM rendelet 49. § (2) és (3) bekezdésére is figyelemmel. Nyilván azért járt el így, mert a felperes szolgálatteljesítési ideje kisebb részében tevékenykedett csak „veszélyeztető” körülmények között.

Az alperes azt is sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok kiadni rendelték felperes részére több évre visszamenőleg a pótszabadságot, annak ellenére, hogy ez az igény a Hszt. 12. §-a alapján elévült.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nagyobb részt alapos.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése értelmében kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.

A perbeli adatok szerint a felperes 1997. november 1-től az ekkor hatályos R. 36. §-a szerint egyéb veszélyességi pótlékban részesült, melyet az alperes 2002. január 4-től az ekkor irányadó R. 36. § (2) bekezdése értelmében már a teljesített óránként állapított meg. A 2003. július 22-ig hatályos rendelkezések szerint ugyanis az illetménypótlék (egyéb veszélyességi pótlék) a Hszt. XIX/A. fejezet hatálya alá tartozó fegyveres szerveknél (többek között a Rendőrségnél) a teljesített órákra is megállapítható volt annak, aki a havi, illetve a napi szolgálatteljesítési időnek csak egy részében végezte a tevékenységét pótléokra jogosító körülmények között. Ezen időszakban a R. 36. § (1) bekezdése értelmében az 1.

számú melléklet nem volt alkalmazható a rendőrség hivatásos állományú tagjaira. A R.-t 2003. július 23-ai hatállyal módosító 99/2003. (VII.15.) Korm. rendelet vezette be a „fokozottan veszélyes beosztás pótlékát” (R. 36. §) és az „egyéb veszélyességi pótlékot” újra szabályozta (R. 37/B. §).

Az előbbiekből következően az egyéb veszélyességi pótlék folyósítása a felperes szolgálati idő kedvezményes számítása iránti igényét egymagában nem alapozza meg.

A szolgálati viszony kedvezményes számításának jogalapját a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának utolsó mondata szerint 2006. január 1-jét megelőzően „a fokozott igénybe vétellel és veszéllyel járó beosztásokban” történő szolgálatteljesítés, míg 2006. január 1-jét követően „a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladat” ellátása teremtette meg. Következésképpen a törvény a kedvezményes számítást a módosítás előtt szigorúbb feltételhez kötötte, amitől nem lehet eltekinteni. Ezért az eljárás során azt kellett vizsgálni, hogy a felperes ténylegesen és kétséget kizáróan megfelelt-e a perrel érintett időszakban, vagyis 1997. július 1-je és 2005. december 31-e között az akkor hatályos törvényi feltételeknek. Ezen időszakból az alperes az 1997. november 1-től 2001. június 30-ig terjedő időszakot elismerte. A felülvizsgálati eljárás tárgyát így a munkaügyi bíróság által elfogadott 1997. július 1-től október 31-ig és 2001. július 1-től 2002. december 31-ig terjedő idő, valamint a másodfokú bíróság által megítélt 2003. január 1-től 2005. december 31-ig terjedő idő képezte.

Az R. 22. §-a értelmében a Hszt. alkalmazásában fokozottan veszélyesnek az a szolgálati beosztás minősül, amelynek ellátásával kapcsolatos szolgálati tevékenység – a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl – életveszéllyel is járhat, illetve egészségkárosító kockázatok között kerül végrehajtásra, vagy a védelem csak egyéni védőeszköz állandó vagy tartós használatával valósítható meg. E beosztások körét a Hszt. (342. § (1) bekezdés d) pont) felhatalmazása alapján az 1. számú melléklet tartalmazza. Az R. 25. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben meghatározott beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejének 1,2-szeres számításához pedig további feltételként írja elő, hogy az egészségkárosító kockázatok között töltött szolgálatteljesítési idő elérje az R. 23. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket, azaz a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-át. A 2006. január 1-jét megelőző időszak tekintetében tehát mindezen együttes feltételek fennállásának kétséget kizáró bizonyítása elengedhetetlen volt és a felperes érdekében állt (Pp. 164. § (1) bekezdés).

Az eljárás bíróságok ítéletének lényege szerint a felperes beosztása azért minősült fokozottan veszélyes beosztásnak, mert megvalósult az R. 1. számú melléklet 8. pontja szerinti „biológiai kóroki tényezők”.

A munkaügyi bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegeléssel meggyőző és kellő indokát adta, hogy miért fogadta el megalapozottnak a felperes 2003. január 1-jét megelőző időszakra előterjesztett keresetét. Ezért egymagában az egyéb veszélyességi pótlék 1997. július 1-jét követően november 1-től történt megállapítása e mérlegelés helyességét nem cáfolja.

A munkaügyi bíróság annak is okszerű indokát adta, hogy 2003. január 1-től miért nem fogadta el a megváltozott beosztású és ezen időponttól nagyobb részt irodában munkát végző felperes igényét megalapozottnak. E körben helyesen alkalmazta a bizonyítási teher Pp. 164. § (1) bekezdésében előírt szabályát. A másodfokú bíróság ezzel szemben nem adta elfogadható és okszerű indokát annak, hogy mely peradatokból vezette le azt a megállapítását, mely szerint a felperes továbbra is megfelelt a kedvezményes szorzóra való szigorú törvényi feltételeknek, mi támasztja alá, hogy a felperes a szolgáltatatljesítési ideje 50 %-át meghaladóan egészségkárosító kockázatoknak volt kitéve.

Az eljárás bíróságok tévedtek, amikor a felperes 2009. december 11-én előterjesztett szolgálati panasza és 2010. március 22-én előterjesztett keresete alapján a fokozottan veszélyes szolgálati beosztás alapján a Hszt. 92. § (1) bekezdés a) pontjában előírt pótszabadság kiadására kötelezték az alperest 1997. július 1-től 2005. december 31-ig terjedő időre.

A hivatásos állomány tagja a szabadságra vonatkozó jogosultságát elévülési időn belül érvényesítheti. A Hszt. 12. § (1) bekezdése értelmében a szolgálati viszonnal kapcsolatos igény - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - három év alatt évül el.

A szabadságot az esedékesség évében kell kiadni. Ebből következően a perbeli időszakban irányadó jogi szabályozás és bírói gyakorlat szerint a pótszabadság kiadása iránti igény az alperes helytálló érvelése szerint a tárgyévet követő három év elteltével elévült.

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletnek azon rendelkezését, mellyel az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és az alperest 2003. január 1-től 2005. december 31-ig a felperes szolgálati idejének 1,2-szeres számítására és ugyanezen időszakra eső pótszabadság kiadására kötelezte, a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a munkaügyi bíróság ítéletének e körben meghozott elutasító rendelkezését helybenhagyta. A jogerős

ítéletnek azon részét, mellyel helybenhagyta a munkaügyi bíróság ítéletének az alperest 1997. július 1-je és 2002. december 31. közötti időszak tekintetében évi 10 munkanap pótszabadság kiadására kötelező részét a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a munkaügyi bíróság ítéletét e körben megváltoztatta és a felperes pótszabadság kiadása iránti teljes keresetét elutasította. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet - felülvizsgálati kérelem hiányában - nem érintette.

A felülvizsgálati eljárásban nagyobb részt pervesztes felperest a Pp. 78. § (1) bekezdésének alkalmazásával kötelezte felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére az alperes részére, míg a felülvizsgálati eljárás illetéke - a felperes munkavállalói költségkedvezményére tekintettel - a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az államot terheli.

Budapest, 2012. április 18.

DDr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. tanács elnöke, dr. Stark Marianna s.k. előadó bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő